

ЕКСТЕР'ЄРНІ ПОКАЗНИКИ КОРІВ ПІВДЕННОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

С. В. Тараненко

Taranenko_sergey1973@ukr.net

Інститут тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова
«Асканія-Нова» – Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства
вул. Соборна, 1, смт Асканія-Нова, Чаплинський р-н,
Херсонська обл., 75230, Україна

Основною метою досліджень було вивчення екстер'єрних показників корів південного типу української чорно-рябої молочної породи залежно від зміни частки спадковості голштинів в її генотипі. Екстер'єрно-конституціональні показники корів-первісток різних генотипів визначалася за загальноприйнятими методиками. Дослідженнями встановлено, що зі збільшенням частки спадковості голштинської породи у генотипі тварин збільшуються висотні проміри. Так, висота в холці корів генотипу 15/16 за голштинською породою була більшою на 0,6-1,03 см у порівнянні з тваринами генотипів 7/8 та 3/4. За проміром висоти в крижах різниця складала 0,5-1,4 см на користь тварин 15/16 часткою спадковості. Глибина грудей у піддослідних тварин різних генотипів істотно не відрізнялась і була в межах 70,47-71,70 см. За широтними промірами незначну перевагу мали тварини з 15/16 часткою спадковості голштинської породи, але різниця була невірогідною. За проміром навкісної довжини тулубу корови різних генотипів не мали суттєвих відмінностей. За проміром обхвату грудей тварини різних генотипів були однотипові. Для характеристики пропорційності розвитку первісток південного типу української чорно-рябої молочної породи були визначені індекси будови тіла. Встановлено, що індекс високоногості був більшим у 3/4 кровних тварин в порівнянні з 7/8 та 15/16 кровними первістками. В результаті досліджень екстер'єру через вивчення основних промірів та індексів будови тіла корів-первісток південного типу української чорно-рябої молочної породи різних генотипів дослідного господарства «Асканійське» встановлено, що тварини консолідовані за екстер'єром і відносяться до молочного типу.

Ключові слова: велика рогата худоба, генотип, екстер'єрна оцінка, проміри, індекси будови тіла.

EXTERIOR INDICATORS of COWS SOUTHERN TYPE of UKRAINIAN BLACK and WHITE DAIRY BREED

S. V. Taranenko

Taranenko_serгей1973@ukr.net

Ascania Nova Institute of Animal Breeding in the Steppe Regions
named after M. F. Ivanov - National Scientific Selection-Genetics
Center for Sheep Breeding
1, Soborna Street, Askania Nova, Chaplynka district,
Kherson region, 75230, Ukraine

The main goal of the research is to study the exterior parameters of cows' Southern Ukrainian Black Pied Dairy breed, depending on changes in the share of inheritance of Holstein in the genotype. Exterior-constitutional indicators of first calving cows of different genotypes were determined by conventional methods. Research has shown that an increase in the proportion of Holstein heredity in the genotype of the animals, increase height measurements. Height at the withers of cows Holstein 15/16 genotype was 0,6-1,03 cm on longer, as compared to animals of genotypes 7/8 and 3/4. Depth of chest in experimental animals of different genotypes did not differ significantly and was within 70,47-71,70 cm. According to the latitude measurements the animals with 15/16 share Holstein heredity had a slight advantage, but the difference was non significant. According to measurements of oblique body length, the cows of different genotypes had not significant differences. According to measurements of circumference chest animals', the cows of different genotypes were of the same type. The indices of physique were defined to characterize the proportional development of first calving heifers of Ukrainian Southern Type of Black-Motley Dairy breed. It is found that the index of high legs was greater in animals with 3/4 Holsteins blood compared to the heifers to 7/8 and 15/16 Holsteins blood. As a result of researching the exterior, through the study of the basic measurements and indexes of physique of the first calving heifers of Southern Ukrainian Black Pied Dairy breed of different genotypes in the experimental farm "Askaniyske" is established that the animals are consolidated by exterior and belong to the dairy type of cows.

Keywords: cattle, genotype, exterior evaluation, measurements, indexes of physique.

ЭКСТЕРЬЕРНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ КОРОВ ЮЖНОГО ТИПА УКРАИНСКОЙ ЧЕРНО-ПЕСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ

С. В. Тараненко

Taranenko_sergey1973@ukr.net

Институт животноводства степных районов имени М. Ф. Иванова
«Аскания-Нова» – Национальный научный селекционно-генетический
центр по овцеводству
ул. Соборная, 1, пгт Аскания-Нова, Чаплинский р-н,
Херсонская обл., 75230, Украина

Основной целью исследований является изучение экстерьерных показателей коров южного типа украинской черно-пестрой молочной породы в зависимости от изменения доли наследственности голштинов в генотипе. Экстерьерно-конституциональные показатели коров-первотелок разных генотипов определялись по общепринятым методикам. Исследованиями установлено, что с увеличением доли наследственности голштинской породы в генотипе животных, увеличиваются высотные промеры. Высота в холке коров генотипа 15/16 по голштинской породе была больше на 0,6-1,03 см, по сравнению с животными генотипов 7/8 и 3/4. По промерам высоты в крестце разница составила 0,5-1,4 см, в пользу животных с 15/16 долей наследственности. Глубина груди у подопытных животных разных генотипов существенно не отличалась и была в пределах 70,47-71,70 см. По широтным промерам незначительное преимущество имели животные с 15/16 долей наследственности голштинской породы, но разница была не достоверной. По промерам косой длины туловища коровы разных генотипов не имели существенных различий. По промерам обхвата груди животные разных генотипов были однотипными. Для характеристики пропорциональности развития первотелок южного типа украинской черно-пестрой молочной породы были определены индексы телосложения. Установлено, что индекс высоконогости был большим у животных с 3/4 крови голштинской породы, по сравнению с 7/8 и 15/16 кровными первотелками. В результате исследований экстерьера, через изучение основных промеров и индексов телосложения коров-первотелок южного типа украинской черно-пестрой молочной породы разных генотипов, в опытном хозяйстве «Асканийское» установлено, что животные консолидированны по экстерьеру и относятся к молочному типу.

Ключевые слова: крупный рогатый скот, генотип, экстерьерная оценка, промеры, индексы телосложения.

.Екстер'ерна оцінка тварин, недивлячись на її відому суб'єктивність та умовність, займає важливе місце в молочному скотарстві. Відомо, якого великого значення надавали типу будови тіла, екстер'еру та конституції тварин класики зоотехнії Є. А. Богданов, П. М. Кулешов, М. Ф. Іванов, досвідчені селекціонери, які створювали нові високопродуктивні породи худоби, виводили елітні стада племінних заводів. Тип тварин, одержаних від схрещування, їх екстер'ерно-конституційні особливості прямо пов'язані з темпераментом, міцністю будови тіла, напрямком та рівнем продуктивності, придатністю до сучасних технологічних умов експлуатації, оплатою корму. [1].

Оскільки південний тип української чорно-рябої молочної породи було створено шляхом схрещування червоної степової з плідниками голштинської породи, то метою наших досліджень стало вивчення екстер'ерних показників залежно від зміни частки спадковості голштинської породи в генотипі тварин.

Матеріал і методика досліджень. Робота проведена у дослідному господарстві "Асканійське" Каховського району Херсонської області, яке є базовим племінним заводом з розведення південного типу української чорно-рябої молочної породи. При цьому було сформовано 3 групи первісток за умовною часткою спадковості голштинської породи: I – 3/4 (n=15 гол.), II – 7/8 (n =29), III – 15/16 (n =20).

Екстер'ерно-конституціональні показники корів-первісток різних генотипів визначалися за загальноприйнятими методиками. Було взято 11 промірів статей тіла тварин: висота в холці, висота в попереку, висота в крижах, глибина грудей, ширина грудей, навкісна довжина тулуба (палицею), ширина в сідничих буграх, ширина в маклоках, ширина в сіднично-кульшових зчленуваннях (циркулем), обхват грудей, обхват п'ястку (стрічкою). За результатами промірів були розраховані індекси будови тіла.

Результати досліджень. Вивчення екстер'ерно-конституціональних властивостей корів новоствореного південного типу вказує на зміни у промірах при зростанні частки крові голштинської породи у генотипі тварин.

Дослідженнями встановлено, що зі збільшенням частки спадковості голштинської породи у генотипі тварин, збільшуються висотні проміри (табл 1). Так, висота в холці корів генотипу 15/16 за голштинською породою була більшою на 0,6-1,03 см у порівнянні з тваринами генотипу 7/8 та 3/4, за проміром висоти в крижах різниця склала 0,5-1,4 см на користь тварин III групи, але була невірогідною.

Глибина грудей у піддослідних тварин різних генотипів істотно не

відрізнялась і була в межах 70,47-71,70 см. У корів з 15/16 часткої спадковості цей показник був більшим на 0,22-1,23 см, хоча різниця була невірогідною. Коефіцієнт варіації при цьому коливався в межах 3,83-4,45%.

За широтними промірами (ширина грудей, ширина в маклоках) незначну перевагу мали тварини з 15/16 часткою спадковості голштинської породи, але різниця була невірогідною. Значення проміру ширини грудей коливалося в межах 40,27...41,85 см. при коефіцієнті варіації 6,33%...9,25%, промір ширини в маклоках коливався в межах 53,5...53,9 см, коефіцієнт варіації склав - 2,16...3,12%.

За проміром навкісної довжини тулубу корови різних генотипів не мали відмінностей, показники складали 160,2...160,3 см при низьких коефіцієнтах варіації (2,27%...3,47%).

За проміром обхвату грудей тварини різних генотипів були однотипові, показники становили 194,3...195,6 см, коефіцієнт варіації коливався в межах 3,12%...4,21%. За обхватом п'ястку також різниці не встановлено.

Для характеристики пропорційності розвитку первісток південного типу української чорно-рябої молочної породи були визначені індекси будови тіла (табл 2). Встановлено, що індекс високоногості був більшим у $\frac{3}{4}$ кровних тварин на 0,3%-0,5% в порівнянні з 7/8 та 15/16 кровними первістками, але різниця невірогідна. Коефіцієнти варіації цієї ознаки були низькими і склали у 3/4- 4,37%, у 7/8 – 4,14% і у 15/16 – 4,19%.

Таблиця 1. Проміри тулуба корів-первісток різних генотипів, см

Проміри тулуба корів	Показник	Генотип		
		1/4 ЧС х 3/4Г n=15	1/8 ЧС х 7/8 Г n=29	1/16 ЧС х 15/16 Г n=20
1	2	3	4	5
Висота у холці	X±Sx	130,27±0,73	131,24±0,62	131,3±0,6
	σ	2,81	3,36	2,70
	Cv	2,16	2,56	2,05
Висота в попереку	X±Sx	135,33±0,75	136,0±0,61	135,40±0,59
	σ	2,89	3,28	2,64
	Cv	2,14	2,41	1,95
Висота в крижах	X±Sx	137,0±0,68	137,9±0,56	138,4±0,74
	σ	2,65	3,00	3,30
	Cv	1,93	2,18	2,38
Глибина грудей	X±Sx	70,47±0,81	71,38±0,51	71,70±0,62
	σ	3,14	2,73	2,79
	Cv	4,45	3,83	3,90

Продовж. табл. 1

1	2	3	4	5
Навісна до- вжина	X±Sx	160,2±0,24	160,45±0,86	160,35±1,24
	σ	3,63	4,63	5,56
	Cv	2,27	2,88	3,47
Обхват грудей	X±Sx	194,33±2,11	195,52±1,57	195,65±1,36
	σ	8,17	8,45	6,10
	Cv	4,21	4,32	3,12
Обхват п'ястка	X±Sx	19,4±0,27	18,9±0,13	18,95±0,20
	σ	1,06	0,67	0,89
	Cv	5,44	3,56	4,68
Ширина грудей	X±Sx	40,27±0,66	41,76±0,67	41,85±0,87
	σ	2,55	3,62	3,87
	Cv	6,33	8,67	9,25
Ширина у ма- клоках	X±Sx	53,53±0,39	53,93±0,22	53,9±0,38
	σ	1,51	1,16	1,68
	Cv	2,81	2,16	3,12
Ширина в сідничних буграх	X±Sx	18,53±0,32	18,93±0,2	19,5±0,36
	σ	1,25	1,07	1,61
	Cv	6,72	5,63	8,24
Ширина в сіднично кульшових зчленуваннях	X±Sx	50,13±0,42	49,48±0,31	50,1±0,4
	σ	1,64	1,68	1,77
	Cv	3,27	3,40	3,54

Помісні корови з 3/4 часткою спадковості за голштинською породою мали дещо більший показник індексу розтягнутості, а саме на 0,67% у порівнянні з 7/8-кровними і на 0,88% - з 15/16-кровними, але різниця невірогідна. Коефіцієнт варіації склав у 3/4 - 2,02, 7/8 - 3,63, 15/16 - 2,58%.

Збільшення тазоградного індексу відмічалось у висококровних тварин за голштинською породою. Різниця склала 2,19%...2,37%, але також була невірогідною. Коефіцієнти варіації були невисокі: 3/4 - 5,92, 7/8 - 8,30 і 15/16 - 7,9%.

За грудний індексом висококровні корови мали дещо більший показник в порівнянні з 3/4 - кровними, а саме на 1,28-1,35%, але різниця невірогідна. Коефіцієнт варіації коливався в межах 4,86 - 9,59%.

Таблиця 2. Індеси тілобудови корів, %

Група тварин	Показники	Найменування індекса										
		масивності	розтягнутості	широкотілісті	збитості	костистості	грудний	шилозадості	тазогрудний	високоногості	перерослості	Придатності до машинного доїння
1/4 ЧС x 3/4 Г	n	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
	X	149,24	123,0	32,3	121,3	14,9	57,2	34,6	75,2	45,91	103,9	93,69
	Sx	1,74	0,64	0,29	1,35	0,25	0,72	0,54	1,15	0,52	0,53	0,85
	σ	6,73	2,49	1,12	5,24	0,97	2,78	2,09	4,45	2,01	2,06	3,29
	Cv	4,51	2,02	3,45	4,32	6,51	4,86	6,03	5,92	4,37	1,99	3,51
1/8 ЧС x 7/8 Г	n	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
	X	149,04	122,3	32,81	121,9	14,41	58,5	35,1	77,42	45,60	103,6	91,76*
	Sx	1,24	0,83	0,25	0,97	0,11	0,84	0,32	1,19	0,35	0,26	0,51
	σ	6,68	4,46	1,33	5,22	0,58	4,52	1,74	6,42	1,89	1,40	2,72
	Cv	4,48	3,65	4,04	4,28	4,03	7,73	4,95	8,30	4,14	1,35	2,97
1/16 ЧС x 15/16 Г	n	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
	X	149,07	122,1	32,84	122,1	14,43	58,4	36,2	77,6	45,39	103,1	93,02
	Sx	1,23	0,70	0,40	1,26	0,14	1,25	0,58	1,37	0,43	0,39	0,91
	σ	5,51	3,15	1,78	5,65	0,63	5,60	2,58	6,13	1,90	1,76	4,08
	Cv	3,70	2,58	5,41	4,62	4,38	9,59	7,13	7,90	4,19	1,71	4,38

* P>0,9

Індекс широкотілості у корів з різною часткою спадковості за голштинською породою істотно не відрізнявся. Коефіцієнт варіації у 3/4 кровних становив 3,45%, у 7/8-кровних – 4,04%, 15/16-кровних – 5,41%.

За індексом збитості між тваринами різних генотипів різниці не спостерігалось, коефіцієнт варіації був майже однаковий (4,28-4,62%).

Індекс перерослості дещо більшим був у 3/4 кровних тварин, але ця різниця була не істотною (0,27 – 0,77%). Коефіцієнт варіації по всім групам був низьким, в межах 1,35-1,99%.

У 3/4-кровних за голштинською породою помісних тварин значення індексу шилозадості становило 34,62%, що на 0,47% нижче в порівнянні з 7/8-кровними коровами і на 1,55% з 15/16-кровними коровами, але різниця була невірогідною. Коефіцієнт варіації був в межах 4,95-7,13%.

За індексом костистості відмінностей по всім дослідним групам не спостерігалось, цей показник в середньому склав 14,5%.

Індекс масивності також був майже однаковий і склав 149,1%.

У групах корів з 3/4 та 15/16 часткою спадковості за голштинською породою індекс відбору корів до машинного доїння був майже однаковий 93,69 – 93,02%. Дещо нижче значення даного індексу спостерігається у 7/8-кровних корів, а саме на 1,93% ($P > 0,9$). Коефіцієнт варіації даної ознаки у 3/4-кровних становив -3,5, у 7/8 – 2,9 і у 15/16 кровних – 4,4%.

Висновки. Аналізуючи результати досліджень екстер'єру тварин південного типу української чорно-рябої молочної породи через вивчення основних промірів та індексів будови тіла корів-первісток різних генотипів в дослідному господарстві «Асканійське» встановлено, що тварини стада мають відмінний розвиток будови тіла та характеризуються високорослістю, крупністю та добрим розвитком грудної клітини.

Список використаної літератури

1. Буркат В. П. Використання голштинів у поліпшенні молочної худоби / В. П. Буркат. – К.: Урожай, 1988. – С. 49.